

Begrebsforklaring.

Her følger en kort, supplerende forklaring af nogle af de begreber, som man kan støde på ved betragtningen af billederne. En grundigere og mere dybtgående beskrivelse af hinduismen finder man ved at læse de religiøse tekster eller i oversigtsartikler. Her henvises til religion.dk for en kortfattet og overskuelig introduktion, inden man går videre til læsningen af de religiøse tekster.

Gudebillede: Det er både noget konkret, en statue, et relief el.lign. og en forestilling om, hvad guderne er. I hinduismen er der et bredt spektrum af forestillinger om gudernes eksistensform. I den ene ende af spektret finder man den folkelige forestilling om de enkelte guders tilstedeværelse i den menneskelige verden, hvor deres kraft og energi kan påvirkes og øve indflydelse på menneskenes liv. I den anden ende af spektret finder man en intellektuel og filosofisk tilgang, hvor forestillingerne om de forskellige guder betragtes som symboler på og personificeringer af universelle principper, og universelt virkende kræfter og energier.

Ikon: Et ikon er en figur, f.eks. en lotusblomst, der forstås og tolkes på en særlig måde, som er bestemt af konvention og historisk tradition. De attributter, som de forskellige guder ofte afbildes med, udtrykker derfor de egenskaber, som man tillægger de pågældende guder ifølge den hinduistiske tradition. Tolkningen af de enkelte ikoner kan variere lidt afhængig af konteksten, f.eks. af hvilken gud ikonet knyttes til.

Brahman er det altgennemtrængende, uforanderlige og uendelige princip, som ligger til grund for og gennemtrænger alt i universet: materie, energi, tid og rum. Brahman betragtes som den højeste universelle ånd og bevidsthed, den absolutte og evige virkelighed, som er essensen i alt eksisterende. Brahman kan ikke iagttages med sanserne, man kan erkendes gennem en bevidstgørelsesproces, hvor man gennemskuer, at materien og tiden ikke eksisterer i sig selv, og inkorporerer brahman i sin bevidst-

hed. Brahma er den mest fremtrædende guddommelige fremtrædelsesform, men brahman er en del af bevidsthedsformen hos både mandlige og kvindelige guder.

Shakti er den kosmiske kraft og energi, der skaber, opretholder og forandrer alt. Shakti er derfor essensen af alt liv, al bevægelse og forandring. Shakti er som udgangspunkt kønsbestemt som feminin. Shakti er derfor betegnelsen for den guddommelige, kvindelige kraft eller energi, som anses for at være kilden til alt skabende, opretholdende og ødelæggende i universet. Shakti opfattes som en kosmisk kraft identisk med moderlig skaberkraft. Shaktis fremtrædelsesform er Mahadevi, der store modergudinde, der inkarneres i en række kvindelige guddomme som Durga, Kali, Parvati og mange flere. Shakti opfattes også som den skabende kraft hos de mandlige guder.

Maya betyder illusion og repræsenterer den illusion, at den synlige, fysiske verden er virkelig i sig selv. Men den fysiske, materielle verden er midlertidig og foranderlig og derfor ikke virkelig i det uendelige, tidløse perspektiv. Virkelig er kun tidløshedens og uforanderlighedens åndelige princip og bevidsthedsform kaldet brahman. Maya beskrives ofte som et slør, der får mennesker til at tro på den fysiske materielle verdens virkelighed og forhindrer mennesker i at opnå bevidsthed om den sande, åndelige virkelighed. Maya er det, som forhindrer mennesket i at se den sande, evige virkelighed bag den foranderlige verden.

Bhakti betyder hengivenhed og refererer til en personliggørelse for forholdet mellem menneske og gud. Det hengivne menneske etablerer en dyb, følelsesmæssig og personlig relation til sin guddom, som besvares med guddommelig kærlighed og nåde. Bhakti handler om at dyrke gud gennem kærlighed, sange, pilgrimsrejser og andre personlige udtryk for religiøs hengivelse og derigennem opnå en frigørelse fra bindingen til den materielle verden. Bhakti ses som alternativ til en intellektuel, filosofisk såvel som en ritualiseret tilgang til gudsdyrkelsen.